

УДК 351.74

Т. С. Ремесник

студентка економіко-гуманітарного факультету
Донбаської національної академії будівництва й архітектури

М. Г. Єщенко

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри менеджменту
Донбаської національної академії будівництва й архітектури

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Статтю присвячено визначенню основних проблем адміністративного права України та шляхам удосконалення адміністративного законодавства. Розглянуто такі питання, як проблема адміністративного судочинства, проблема визначення змісту і характеристик правової природи адміністративних договорів.

Ключові слова: адміністративне право, державна установа, права людини, судочинство.

Постановка проблеми. Останнім часом адміністративне право перебуває у стані політичної трансформації, зміни якої визначаються концепцією адміністративної реформи в Україні. Відповідно до неї, виникає нова ідеологія відносин між державою і громадянином. Радикальним змінам підлягає адміністративно-правова доктрина. Оновлено адміністративне законодавство. Теоретичні досягнення в галузі адміністративної юстиції переведено в практичні умови. Як наслідок, адміністративне право змінилося із законодавства про державне управління на галузь, яка визначає та регулює права та обов'язки державного управління щодо організацій громадянського суспільства. Це стає обов'язковим чинником у створенні правової держави. Сьогоднішня наукова рефлексія та подальший розвиток теорії державного управління є однією з основних сфер доктринального вдосконалення адміністративного права України, важливою основою її перетворення в сучасному правовому полі європейського змісту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми адміністративного права та його реформування мають теоретичне і практичне значення. Здійснення змін у структурі адміністративного

права передбачає здійснення структурних, організаційних та кадрових перетворень у системі державного управління, які призведуть до підвищення ефективності діяльності державних та місцевих органів влади. Без вирішення проблем та реформування адміністративного права не є можливим проведення й інших реформ в Україні. Отож, ця проблема стала предметом дослідження таких багатьох учених, як В. Авер'янов, В. Зуя, Л. Коваль, С. Кравченко, Ю. Кривицька та ін.

Мета статті – висвітлити проблеми правового регулювання окремих інститутів адміністративного права та шляхи розв'язання.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку держави поряд зі зміною характеру економічних відносин, формування держави значно вагомішими стають юридичні функції державного контролю, що є обов'язковою ознакою цілої системи державного управління та важливим напрямом державної політики.

Проблеми розвитку та вдосконалення державного контролю в Україні надзвичайно важливі під час реформи всієї системи управління. Проведена в нашій країні адміністративна реформа вносить якісні зміни у порядку здійснення державного контролю, створення всієї системи виконавчої влади.

Не вирішення проблеми адміністративного права впливає не тільки на виникнення і розвиток галузі, що регулюється законом, а й у сфері регулювання інших галузей українського права й на реформу державної правової діяльності, пріоритетів права, свободи та інтересів громадян України. Про це свідчить сучасна діяльність адміністративних судів, зокрема наявність проблем, у яких вимагає швидкого рішення покращення доктринального положення теорії адміністративного права і процесу. Є проблеми з визначенням юрисдикції судів між адміністративними та господарськими судами. Перед запровадженням адміністративного судочинства справи, що виникали із суспільних правовідносин, вирішувалися загальними та господарськими судами. Після набуття чинності КАСУ такі справи передано з цивільної та господарської юрисдикції до адміністративної. Позивачам часто важко визначити правильну юрисдикцію, оскільки вони не розуміють того, є вони публічними чи приватними. Залишаються випадки, коли суди також порушують справи, які не належать до їхньої юрисдикції, або ж відмовляються порушувати справу, де вони мають відповідні повноваження.

Тому особливості адміністративно-правових стандартів мають містити положення про предмет регулювання та мету впливу, а це соціальні відносини у функціонуванні органів державного управління. Метою є забезпечення організації та організаційної діяльності суб'єктів господарювання, створення умов для реалізації та захисту прав і свобод, для яких здійснюється ця діяльність. Загальний опис методу адміністративно-правового регулювання полягає у його реалізації шляхом застосування нормативних актів (установлення зобов'язань), установлення заборон, видання дозволів. Компетенція адміністративних судів охоплює лише ті спори, що виникають у зв'язку з ухваленням інститутів управління державними органами, посадовими особами та службовцями обов'язкових рішень, пов'язаних із виконанням компетенцій, що містять організаційно-адміністративну сутність.

Іншою проблемою, вирішення якої є важливим для розвитку доктрини адміні-

стративного права і процесу, є визначення змісту і характеристик правової природи адміністративних договорів. Стандарти чинного законодавства, які визначають зміст категорії «адміністративна угода», правовий режим його застосування, містяться тільки в КАСУ. Застосування тих самих принципів цього процесуального акту відбувається в широкому колі питань, пов'язаних із захистом прав і законних інтересів у відносинах із громадськістю. Законодавство, що регулює відносини в договорах, що стосуються управління державними установами, посадовими особами та службовими особами, створені до набрання чинності КАСУ. Зважати на джерело нинішньої невизначеності на доктринальному рівні, не зовсім достатньо, враховуючи той факт, що регулюють договірні відносини за участю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб у новелах адміністративного процесуального права. Проблему вдосконалення порядку позову про захист прав, свобод і законних інтересів в адміністративних судах не може бути вирішено без доктринальних засад адміністративного права і поведінки. Крім того, такий розвиток не має бути спрямований на скасування певної правової норми. Необхідно розробити абсолютно новий підхід до визначення таких категорій, як «адміністративна угода», «адміністративний процес», «судова адміністративна юрисдикція».

Ще однією проблемою є неорганізованість механізму адміністративно-правового регулювання. Потрібні всі елементи механізму адміністративно-правового регулювання, зокрема адміністративно-правові стандарти, адміністративно-правові відносини, акти державного управління організації. Тільки взаємодія між елементами, регулярне функціонування кожного з них, призводить до ефективного функціонування всього механізму адміністративно-правового регулювання.

Отже, правила адміністративного права визначають форми і методи управління, визначають статус суб'єктів, що регулюються адміністративним правом. Крім того, ми назвали ознакою адміністративно-правових відносин імперативний

характер, владу і підпорядкованість. Розвиток нового інституту адміністративних послуг відкидає цю вимогу, оскільки є відносно іншого характеру, в яких імперативний метод не працює. У сучасний період необхідно є кодифікація адміністративних норм запровадження Кодексу адміністративного судочинства України, Кодексу міліції України. Щодо адміністративно-правових відносин, то необхідно уточнити межі матеріальних і процесуальних. Вони займають центральне місце в суб'єкті адміністративного права, до того ж конституційне, фінансове та інформаційне право не може ефективно функціонувати без установлення таких відносин, а також необхідно поліпшити державне управління. Вони є вектором діяльності правоохоронних органів у сфері правозастосування, зміцнення верховенства права та дисципліни в державі.

Проблеми розвитку та вдосконалення державного контролю в Україні надзвичайно важливі під час реформи всієї системи управління. Реалізована в нашій країні адміністративна реформа вносить якісні зміни у спосіб здійснення державного контролю, створюючи ці повноваження у всій системі органів виконавчої влади.

Водночас аналіз статусу законності дає підстави стверджувати, що в фінансовій, бюджетній, податковій сфері, в управлінні та розпорядженні державною власністю немає контролю. Тому контроль діяльності в цих районах вимагає значного поліпшення і корекції. Так, матеріали контрольних органів указують на наявність недоліків у роботі зі збирання інформації, аналізу та внесення інформації про злочин. Рівень інформаційного обміну між різними органами контролю щодо стану законності у сферах компетенції також надзвичайно низький. Часто виконуються функції численних органів державного контролю. Іноді вони проводять велику кількість перевірок на ті ж компанії та організації. Як правило, є документовані порушення контролю, які вже виявлено попередньою перевіркою іншим органом державного контролю. Як наслідок, поставлених цілей та припущень не досягнуто, а недоліки залишаються не зовсім вирішеними.

Таким чином, сама ідея державного контролю дискредитована, а в контрольованих організаціях виникає атмосфера нервозності і напруги.

Проблема підвищення ефективності державного контролю у виконавчій владі вимагає вирішення двох груп питань: визначення критеріїв його ефективності та визначення критеріїв основних напрямів підвищення ефективності контролю.

Підвищення ефективності контрольної діяльності у сфері виконавчої влади вимагає оптимізації функцій та повноважень органів, що здійснюють такий контроль: роз'яснення конкретних повноважень цих органів, що також дозволяє визначити відповідальність контрольованих органів за виконання рішень, зміцнення фінансової та організаційної структури виконавчих органів для ефективного здійснення функцій управління. Без підвищення ефективності впливу контролю не можна вирішити серйозне завдання державної політики у боротьбі з корупцією. Це особливо важливо зараз, коли країна направлена на запобігання та боротьбу з корупцією. Зважаючи на те, що є проблема з кадровим забезпеченням органів контролю, для роботи в них потрібні професійні чиновники (некорумповані, що усвідомлюють важливість дотримання інтересів держави). Посилення співпраці у сфері виконавчого контролю стає неможливим через нерозвинену правову систему та методичні блоки контролю. Необхідно розробити блок правового ухвалення вдосконаленого нормативного акта з метою закріплення основних принципів контролю у виконавчій гілці влади. Методологічна одиниця має складатися зі стандартизованих алгоритмів і методичних рекомендацій щодо контролю виконавчої влади та реєстрації її результатів, оцінки органів контролю. Розвиток юридичних осіб та методологічний урядовий контроль у виконавчій індустрії також вимагає розроблення інформаційно-комунікаційної та інституційної системи блоку контролю: інформаційного (для забезпечення початкової та остаточної уніфікації інформації щодо алгоритмів та керівних принципів стандартизації), інституційного (через консолідацію інституту законодавчого контролю), зв'язок (за

рахунок усіх інших підрозділів). Фактором, що забезпечує систематичне співробітництво контролю в органах виконавчої влади, є стандартизація, яка створює організаційно-методичну основу спеціалізації і кооперації, забезпечує їх властивості самоорганізації системи. Загальні стандарти державного контролю у виконавчій сфері мають уміщувати стандарти щодо контролю, що здійснюються органами контролю, та процедури, необхідні для здійснення контрольної діяльності. Загальні стандарти державного контролю мають бути об'єднані в групи: планування та підготовка контролю, взаємозв'язок об'єктів і елементів контролю, проведення контрольних заходів, представлення результатів і засобів контролю збутових матеріалів, оцінки діяльності органів контролю. На підставі територіальних та галузевих настанов слід розробити загальні та відомчі стандарти контролю за виконавчими органами. Загальні стандарти цього контролю – це ті, що дозволяють створювати ідентичні вимоги до організації та контролю всіх виконавчих органів.

Висновки і пропозиції. Українське адміністративне право вимагає радикальних реформ, вирішальним напрямом має бути фундаментальна зміна ролі суспільства і призначення цієї галузі у функціонуванні державної влади. Необхідно визначити конституційну формулу: «Права

і свобода людини і їх гарантії визначають зміст і спрямованість держави» (частина друга статті 3 Конституції України). Ця формула означає підпорядкування дії всіх державних установ для реалізації та захисту прав людини, пріоритет над іншими цінностями держави.

Список використаної літератури:

1. Коваленко Л.П. Деякі проблеми адміністративного права як галузі права. *Сучасні проблеми адміністративного права та процесу*: тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. адмін. права і процесу ф-ту № 3. Харків, 2017. С. 41–44.
2. Настюк В.Я., Актуальні проблеми адміністративного процесу. *Сучасні проблеми адміністративного права та процесу*: тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. адмін. права і процесу ф-ту № 3. Харків, 2017. С. 24–26.
3. Швець Д.В. Актуальні проблеми вдосконалення контрольної діяльності у сфері виконавчої влади. *Сучасні проблеми адміністративного права та процесу*: тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. адмін. права і процесу ф-ту № 3. Харків, 2017. С. 64–66.

Ремесник Т. С., Ещенко М. Г. Современные проблемы административного права в Украине

Статья посвящена определению основных проблем административного права Украины та путем улучшения административного законодательства. Рассмотрены такие вопросы, как проблема административного судопроизводства, проблема определения содержания и характеристик правовой природы административных договоров.

Ключевые слова: административное право, государственное учреждение, права человека, судопроизводство.

Remesnyk T., Yeshchenko M. Current problems of administrative law in Ukraine

The article is devoted to the definition of the main problems of administrative law of Ukraine and ways to improve administrative legislation. The following issues were considered: problems of administrative court proceedings, the problem of determining the content and characteristics of the legal nature of administrative contracts.

Key words: administrative law, public institution, human rights, legal proceedings.